

มูลนิธิวัฒนธรรม Cross Cultural Foundation

89 ซอยสิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 1030
89 Soi Sithichon Suthisarnwinichai Rd. Samsennok Huaykwang Bangkok Thailand 10310
โทร: 02-1015481 โทรสาร: 02-1015482 Tel: +66 2 1015481 Fax: +66 2 1015482

เผยแพร่วันที่ 6 เมษายน 2560

แถลงการณ์กรณีพลทหารยุทธภินันท์ บุญเนียม ถูกซ้อมจนเสียชีวิต ขณะถูกขังในเรือนจำมณฑลทหารบกที่ 45 ค่ายวิภาวดีรังสิต จ.สุราษฎร์ธานี

สืบเนื่องจากกรณีที่มีรายงานข่าวอย่างกว้างขวาง เรื่องพลทหารยุทธภินันท์ บุญเนียม ทหารกองประจำการค่ายวิภาวดีรังสิต มณฑลทหารบกที่ 45 จ.สุราษฎร์ธานี ได้รับความผิดทางวินัยจนถูกส่งขังภายในเรือนจำมณฑลทหารบกที่ 45 ค่ายวิภาวดีรังสิต และต่อมาถูกทำโทษภายในเรือนจำค่ายดังกล่าว โดยถูก ซ้อมทำร้ายร่างกายด้วยวิธีการทรมาน หรือทารุณโหดร้าย จนเป็นเหตุให้พลทหารยุทธภินันท์ บุญเนียม ถึงแก่ความตาย เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2560 นั้น

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น มูลนิธิวัฒนธรรมขอตั้งข้อสังเกตดังต่อไปนี้

1. มูลนิธิวัฒนธรรมเห็นว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ใช่กรณีแรกและพบว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เหตุการณ์เช่นนี้ยังคงเกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ อาทิเช่น เมื่อปี 2554 กรณีพลทหารวิเชียร เผือกสม ถูกครูฝึกหน่วยฝึกทหารใหม่ลงโทษด้วยวิธีการซ้อมทำร้ายร่างกายจนถึงแก่ความตาย ปี 2559 กรณีสิบโทกิตติกร สุธีรพันธ์ ผู้ต้องขังเรื่องจำมณฑลทหารบกที่ 25 ค่ายวีรวัฒน์โยธิน จ.สุรินทร์ ถูกผู้คุมเรือนจำทหารกับพวกร่วมกันทำร้ายร่างกายจนถึงแก่ความตาย เป็นต้น
2. ภายใต้ข้อกำหนด พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทางทหาร พ.ศ. 2476 กำหนดให้ทหารที่กระทำผิดวินัยทหารนั้น อาจถูกลงโทษตามความร้ายแรงของความผิดที่กระทำ 5 ประการคือ (1) ภาคทัณฑ์ คือ ผู้กระทำผิดมีความผิด อันควร ต้อนรับทัณฑ์สถานหนึ่ง สถานใดดังกล่าวมาแล้ว แต่มีเหตุอันควรปรานี จึงเป็นแต่แสดงความผิดของผู้นั้น ให้ปรากฏหรือให้ทำ ทัณฑ์บนไว้ (2) ทัณฑ์กรรมนั้น ให้กระทำการสุขา การโยธา ฯลฯ เพิ่มจากหน้าที่ประจำซึ่งตนจะต้อง ปฏิบัติ อยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยาม นอกจากหน้าที่ประจำ (3) กัก คือ กักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งตาม แต่จะกำหนดให้ (4) ขังคือขังในที่ควบคุมแต่เฉพาะคนเดียวหรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะได้มีคำสั่ง (5) จำขัง คือ ขังโดยส่งไปฝากให้อยู่ในความควบคุมของเรือนจำทหารนอกจากทัณฑ์ที่กล่าวไว้นี้ ห้ามมิให้คิดขึ้นใหม่หรือ ใช้วิธีลงทัณฑ์อย่างอื่นเป็นอันขาดอาการบาดเจ็บสาหัสของพลทหารทั้งสองคนจนกระทั่งมีคนหนึ่งเสียชีวิตนั้นแสดงให้เห็นว่าวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาใช้ในการลงโทษทางวินัยพลทหารทั้งสองนั้นเป็นวิธีการที่ผิดไปจากกฎหมาย กำหนดอย่างชัดเจน

3. ถ้าหากปรากฏว่าการกระทำดังกล่าวข้างต้นเป็นการลงโทษพลทหารยุทธภินันท์ บุญเนียม ก็ถือว่าเป็นการปฏิบัติอันไม่เป็นไปตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ยังถือเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายทหารด้วย และยังเป็นการกระทำที่ขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ พบว่าประเทศไทยยังขาดหลักประกันทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่จะยุติการซ้อมทรมารจนเป็นเหตุให้ถึงแก่บาดเจ็บและเสียชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานหรือการปฏิบัติอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี โดยกำหนดให้ การทรมาน เป็นความผิดทางอาญา เพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะสามารถนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม กำหนดมาตรการในการป้องกัน และการสืบสวนสอบสวนคดีทรมานที่มีประสิทธิภาพตรงไปตรงมาได้ โดยเฉพาะการซ้อมทรมานที่เกิดขึ้นในค่ายทหาร
4. การตายในระหว่างการควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่เป็นกรณีที่ต้องตรวจสอบยาก โดยเฉพาะการตายโดยผิดธรรมชาติ หรือถูกทำร้ายหรือซ้อมทรมานด้วยวิธีการต่างๆจนถึงแก่ความตายนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะแพทย์นิติเวชที่ต้องทำการผ่าพิสูจน์ศพเพื่อหาสาเหตุการตายที่แท้จริง
5. การสืบสวนสอบสวนการตายในระหว่างควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ ต้องการเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนที่เป็นอิสระ เป็นมืออาชีพ มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และมีอำนาจ เพราะเป็นกรณีเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอิทธิพลอาจเกี่ยวข้องกับกรณียุติการตายดังกล่าว ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนสำนวนการตายในกรณีเช่นนี้ จะต้องมีความพยายามมากขึ้นในการที่จะเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ข้อมูลครบถ้วนและให้ความจริงปรากฏมากที่สุด เพื่อให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่เป็นสถานที่ของทางราชการ หรือของหน่วยงานอื่น อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานที่ หรือยังไม่มีความเป็นกลาง ปราศจากอคติ หรือเป็นมืออาชีพมากพอ ส่งผลให้ไม่สามารถนำข้อเท็จจริงเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ตรงและสอดคล้องกับความจริง ทำให้ไม่อาจพิสูจน์ความจริง หรือคดีไม่กระจ่างและคงไว้ซึ่งความสงสัยของสังคมและญาติส่งผลให้ประชาชนขาดความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมไทย

จากเหตุดังกล่าวมูลนิธิพัฒนาวัฒนธรรม มีข้อเสนอแนะและขอเรียกร้องดังต่อไปนี้

1. ขอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีอำนาจให้สอบข้อเท็จจริงกรณีนี้อย่างเร่งด่วนและโปร่งใส และหากพบว่าผู้กระทำความผิดต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษทั้งทางวินัยและทางอาญา เช่น ผู้บัญชาการผู้มีอำนาจสั่งพักราชการเจ้าหน้าที่ในสังกัดของตนที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบต่อการบาดเจ็บและเสียชีวิตของพลทหารยุทธภินันท์ บุญเนียม โดยทันที และจัดการเยียวยาให้ครอบครัวผู้เสียหายอย่างเหมาะสมต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น
2. ขอให้ทางกองทัพ มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไข นโยบาย แบบแผน ทัศนคติ เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่ในสังกัดของตน กรณีที่เจ้าหน้าที่ในสังกัดของตนตกเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย หรือทางอาญา ให้มีการปฏิบัติอันเป็นไปตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด และไม่เป็นการกระทำอันละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ตลอดจนมิใช่การกระทำอื่นใดนอกเหนือวิธีการอันกฎหมายกำหนดไว้ เช่น การทำร้ายร่างกายทหารที่กระทำผิดวินัยโดยวิธีอื่นทารุณโหดร้าย เป็นต้น

3. ขอให้รัฐบาลปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจาก คณะกรรมการการต่อต้านการทรมาน องค์การสหประชาชาติ ว่าด้วย (ก) ตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีการตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวทั้งหมด อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งโดยการตรวจเยี่ยมปกติ และการตรวจเยี่ยมโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า โดยการตรวจสอบระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ ที่เป็นอิสระ การตรวจสอบยังรวมถึงการ ตรวจสอบจากองค์กรเอกชน เพื่อป้องกันการทรมานและการประติบัติและการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (ข) นำเสนอข้อเสนอแนะจากการตรวจเยี่ยมเผยแพร่สู่สาธารณะ และติดตามผลของระบบการตรวจสอบดังกล่าว (ค) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ เวลา และระยะเวลา การตรวจสอบ รวมถึงการตรวจเยี่ยมโดยไม่แจ้งล่วงหน้า ตามสถานที่ที่ทำให้ สูญสิ้นเสรีภาพ ตลอดจนข้อค้นพบและการติดตามผลของการตรวจเยี่ยมดังกล่าว (ง) ให้สัตยาบัน พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและประติบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และจัดตั้งกลไกป้องกันแห่งชาติ
4. ขอให้กองทัพดำเนินการสำรวจตรวจสอบเรือนจำภายใต้สังกัดของตนทั้งหมด และปรับปรุง แก้ไข ทั้งในด้านสถานที่ กฎระเบียบ ตลอดจนการกำกับดูแลให้เป็นไปตาม “ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง” ของสหประชาชาติ หรือ ที่เรียกว่า “ข้อกำหนดแมนเดลา” (Mandela Rule) เนื่องด้วยเรือนจำทหารบางพื้นที่มีสถานที่ที่จำกัดไม่เพียงพอต่ออัตราส่วนของ นักโทษในเรือนจำ ตลอดจนบุคคลากรหรือผู้ควบคุมดูแลนักโทษไม่เพียงพอเมื่อเทียบอัตราส่วน ของผู้ควบคุมต่อจำนวนผู้ต้องขัง หรือบ้างยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจน ทักษะการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง และผู้บังคับบัญชาขาดการตรวจสอบดูแล

ทั้งนี้ มูลนิธิสันติวัฒนธรรมขอสนับสนุนท่าทีของผู้บัญชาการทหารบกต่อกรณีดังกล่าวและที่ได้เน้นย้ำให้ผู้บังคับบัญชาได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ทั้งกำชับให้เจ้าหน้าที่ทหารให้ความร่วมมือกับ พนักงานสอบสวนอย่างเต็มที่ในการคลี่คลายคดีนี้ อันส่งผลให้การสืบสวนสอบสวนเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนศาลสามารถออกหมายจับและจับกุมทหารที่ตกเป็นผู้ต้องหาได้หลายคน

มูลนิธิสันติวัฒนธรรมขอแสดงความเสียใจต่อครอบครัวของพลทหารยุทธภินันท์ บุญเนียม จากการที่ต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักยิ่งของครอบครัว และคาดหวังว่าจะได้รับความเป็นธรรมและการชดเชย เยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงในกรณีนี้ เหตุการณ์ในครั้งนี้และหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมาจะเป็น ความทรงจำที่ก่อให้เกิดบทเรียนแก่กองทัพ เพื่อทางกองทัพจะดำเนินการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข นโยบาย แบบแผน หรือปัจจัยอื่นๆ เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้นอีกในภายภาคหน้า

ข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อได้ที่ : นางณัฐาศิริ เบิร์กแมน ทนายความ 085-1208077